

SOUBOR VZOROVÝCH ÚLOH

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

DIDAKTICKÝ TEST

1.1 OVLÁDÁ PRAVIDLA ČESKÉHO PRAVOPISU

2 body

1 Které z následujících souvětí je napsáno v souladu s Pravidly českého pravopisu?

- A) Jen ji uviděl, sčervenal jako malina.
- B) Útěk byl nemožný, protože jim sdřevěněly nohy.
- C) Měl neustálé připomínky, čímž mi stěžoval práci.
- D) Těžký oběd se nedal jen tak strávit, bylo mi špatně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Podle prohlášení britského ministerstva vnitra tamnější vláda plánuje přijetí zákazu testování prostředků pro domácnost na zvířatech, včetně jednotlivých složek. Ministr vnitra potvrdil, že zákaz by měl zahrnovat všechny výrobky určené primárně pro použití v domácnosti, a to včetně mycích a pracích prostředků, osvěžovačů vzduchu, čističů WC, leštidel, papírových výrobků, jako jsou dětské plenky, barev, lepidel, odlakovačů a dalších výrobků používaných v domácnostech. V Evropské unii platí od roku 2009 zákaz testování kosmetiky na zvířatech, ten ale obsahuje výjimky a nevztahuje se na prostředky pro domácnost.

(www.netestovaninazviratech.cz)

2 body

2 Který z následujících úseků výchozího textu obsahuje jazykovou chybu?

- A) leštidel, papírových výrobků, jako jsou dětské plenky, barev, lepidel
- B) ten ale obsahuje výjimky a nevztahuje se na prostředky pro domácnost
- C) pro použití v domácnosti, a to včetně mycích a pracích prostředků, osvěžovačů vzduchu
- D) tamnější vláda plánuje přijetí zákazu testování prostředků pro domácnost na zvířatech

2 body

3 Ve které z následujících možností není chyba v interpunkci?

- A) Meteorologové včera prodloužili dobu během které se řeky na celém území republiky, mohou zvedat až do úterních 18 hodin.
- B) Meteorologové včera prodloužili dobu během které se řeky na celém území republiky mohou zvedat až do úterních 18 hodin.
- C) Meteorologové včera prodloužili dobu, během které se řeky na celém území republiky mohou zvedat, až do úterních 18 hodin.
- D) Meteorologové včera prodloužili dobu, během které, se řeky na celém území republiky mohou zvedat až do úterních 18 hodin.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 4

Lounské divadlo se postavilo v roce 1950, ale již předtím zde působily ochotníci. Místní obyvatelé, kteří kromě nové knihovny také velice toužili po vlastní budově divadla, iniciovali veřejnou sbírku. Prakticky celá jedna generace se na divadlo skládala, na jeho stavbu po válce přispěl i E. F. Burian. Divadlo se krátce pyšnilo názvem odkazujícím na osobnost Jaroslava Vrchlického, brzy však bylo přejmenováno na Fučíkovo, i když mnozí občané proti tomu protestovali. Jméno básníkovo se do názvu divadla vrátilo až v roce 2000.

(Lidové noviny 23. 7. 2011, upraveno)

2 body

4 Ve které z následujících oblastí se vyskytuje ve výchozím textu pravopisná chyba?

- A) psaní i/y
- B) psaní s/z
- C) psaní interpunkce
- D) psaní velkých písmen

max. 3 body

5 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je napsána v souladu s Pravidly českého pravopisu (A), či nikoli (N):

		A	N
5.1	Příště nebuď tak roztržitá a vzpomeň si, co nám před odjezdem radili Kamilovy rodiče.	☐	☐
5.2	Mezi zlevněnými výrobky se objevily praktické bytové doplňky, ale i naprosté zbytečnosti.	☐	☐
5.3	Podle výpočtů doporučené stavební firmy bychom se měli příští měsíce výrazně uzkromnit.	☐	☐
5.4	Vystupoval vždy velice skromě, takže když ho vedoucí pochválil, samými rozpaky nevěděl, jak má reagovat.	☐	☐

1.2 PROVEDE SLOVOTVORNOU A MORFOLOGICKOU ANALÝZU SLOVNÍHO TVARU

6 Která z následujících možností neobsahuje chybu v tvarosloví? **2 body**

- A) Seděl v parku na lavičce a klátil nohami.
  - B) Konečně ses odhodlal požádat mě o ruku.
  - C) Dorazili jsme na místo i s našimi dvěma dětmi.
  - D) Psi vběhli do pokoje a usli spokojeně na pohovce.
-

7 Která z následujících vět obsahuje chybný tvar slova? **2 body**

- A) Šumavské lesy jsou nepochybně hustší než lesy v Brdech.
  - B) Svetry z vlněné příze jsou jemnější a heččí než výrobky bavlněné.
  - C) Zrcadlové dalekohledy jsou lepší než čočkové, ale zase křehší a dražší.
  - D) K nevlhčím oblastem Afriky patří oblast Guinejského zálivu a Konžská pánev.
-

8 Ve které z následujících vět se vyskytuje nefunkčně utvořené slovo? **2 body**

- A) Všechna zvířata nakažená morem brzy pomřela.
  - B) Panovník porozkázal zasadit růže kolem celého parku.
  - C) Do finále postoupil černooký svalnatý boxer ze Zambie.
  - D) Kvůli špatné úrodě rajčata ze Španělska výrazně podražila.
-

9 Ve kterém z následujících větných celků se vyskytuje předložka? **2 body**

- A) Tvou vinou jsme se přestali vídat.
- B) Úpěnlivě je prosil, aby nikam neodjížděli.
- C) Byl svědkem přepadení, když šel náhodou kolem.
- D) Během krátké chvíle byl celý dům vzhůru nohama.

1.3 POCHOPÍ VÝZNAM POJMENOVÁNÍ

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 10

Do programu mezinárodního festivalu Slim Jim, který trval pět dní, bylo zařazeno pětadvacet samostatných programů. Cílem organizátorů bylo zaujmout něčím netradičním, snažili se například o propojení poezie s jinými **žánry**. Mezi návštěvníky vyvolala novátorská koncepce programu velký ohlas.

(CERMAT)

2 body

10 Který z následujících výrazů nejpřesněji vystihuje význam slova **žánr** v daném kontextu?

- A) druh umění
- B) styl hudebního provedení
- C) zobrazení scén s námětem z denního života
- D) literární způsob ztvárnění autorovy myšlenky

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 11

Krásné pohledy na tento architektonický skvost, kterým Guggenheimovo muzeum bezesporu je, se také nabízejí z mostu Puente de la Salve. Ve vodách řeky se odráží stříbřitý lesk této dechberoucí stavby. Na jedné straně mostu je věž, která má připomínat plachtu, a na druhé straně se nacházejí ostatní budovy Guggenheimova muzea, které navozují představu lodě.

Na prohlídku vnitřních expozic je potřeba si vyhradit dost času. Je zde stálá sbírka muzea zahrnující umělecká díla významných umělců druhé poloviny 20. století, mj. Andyho Warhola, Rosenquista, Rauschenberga, de Kooninga, Antoni Tàpiese a dalších.

(www.cestopis.eu)

2 body

11 Který z následujících úseků výchozího textu obsahuje **obrazné pojmenování**?

- A) která má připomínat plachtu
- B) Na jedné straně mostu je věž
- C) odráží stříbřitý lesk této dechberoucí stavby
- D) umělecká díla významných umělců druhé poloviny 20. století

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 12

Vyhlášená pražská elegance vznikala spojením tradice dokonalého řemeslného zpracování a **aktuálních** francouzských módních trendů.

(www.upm.cz, upraveno)

2 body

12 Které z následujících slov je v kontextu výchozího textu **antonymem ke slovu aktuálních**?

- A) dnešních
- B) soudobých
- C) přítomných
- D) zastaralých

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 13

V roce 1968 **vybuchla čtenářská bomba**. Poté, co ho asi dvacet vydavatelství odmítlo, Dániken nakonec uspěl a Vzpomínky na budoucnost dobyly svět. Tvrdí v nich, že bohové všech náboženství nebyli ve skutečnosti nikdo jiný než mimozemšťané na návštěvě Země.

(www.novinky.cz, upraveno)

2 body

13 Která z následujících možností vystihuje v kontextu výchozího textu význam slovního spojení *vybuchla čtenářská bomba*?

- A) nastala krize
- B) nastala diskuse
- C) vypukla senzace
- D) vypukla katastrofa

1.4 PROVEDE SYNTAKTICKOU ANALÝZU VĚTY A SOUVĚTÍ**2 body****14 Který z následujících větných celků neobsahuje syntaktický nedostatek?**

- A) Malé děti, sotva nastoupily do vlaku, začalo jim být smutno po rodičích.
- B) Ředitelka nadace řídí a pomáhá dobročinné akci po stránce organizační.
- C) Na dovolené vstával před sluncem východem a chodil se procházet po pláži.
- D) Národ chtěl novou vládu a volal po ní, přestože byla teprve polovina volebního období.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Mnoho mláďat králíka divokého se v prvním roce života stane obětí predátorů, a tudíž se dospělosti dožije jen zlomek z nich.

*(CERMAT)***2 body****15 Které z následujících souvětí zachovává význam výchozího textu?**

- A) Mnoho mláďat králíka divokého se v prvním roce života stane obětí predátorů, proto se dospělosti dožije jen zlomek z nich.
- B) Mnoho mláďat králíka divokého se v prvním roce života stane obětí predátorů poté, co se dospělosti dožije jen zlomek z nich.
- C) Mnoho mláďat králíka divokého se v prvním roce života stane obětí predátorů, dokonce se dospělosti dožije jen zlomek z nich.
- D) Mnoho mláďat králíka divokého se jednak v prvním roce života stane obětí predátorů, jednak se dospělosti dožije jen zlomek z nich.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 16–18

Knižní tvorbu Josefa Čapka, významného českého spisovatele, i unikátní obrazy, které podle jeho přání chtěla rodina zničit, představí návštěvníkům výstava s názvem Vidět knihu v olomouckém Muzeu moderního umění. Kromě vystavených obálek **knih** si tak návštěvníci mohou prohlédnout i obrazy, z nichž řada je vystavena vůbec poprvé. [...] Po skončení 27. září poputuje výstava do Chebu, kde si ji návštěvníci budou moci prohlédnout po dobu tří týdnů.

(www.olomoucky.denik.cz)

2 body

16 Která z následujících možností nejlépe odstraňuje nedostatky ve výstavbě posledního souvětí výchozího textu?

- A) Čapkova tvorba bude v Olomouci až do 27. září, až skončí, poputuje po dobu tří týdnů do Chebu.
- B) Čapkova výstava potrvá v olomouckém muzeu až do 27. září, poté poputuje na tři týdny do Chebu.
- C) Po 27. září se tato výstava přesune do Chebu, kde si ji mohou prohlížet do tří týdnů její návštěvníci.
- D) Až výstava dne 27. září skončí, poputuje do Chebu, kde si ji za tři týdny mohou prohlížet její návštěvníci.

2 body

17 Kolik vět obsahuje první souvětí výchozího textu?

- A) dvě
- B) tři
- C) čtyři
- D) pět

2 body

18 Kterým větný členem je ve výchozím textu slovo *knih*?

(Slovo je ve výchozím textu zvýrazněno.)

- A) podmět
- B) předmět
- C) přívlástek neshodný
- D) příslovečné určení místa

1.5 PROKÁŽE POROZUMĚNÍ CELÉMU TEXTU I JEHO ČÁSTEM

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 19

Dvanáctého března 2008 proběhla v Divadle U stolu premiéra Derflerovy montáže z Demlova díla nazvaná podle jeho vrcholné prózy Zapomenuté světlo. Ta tvořila základ textu inscenace. Odvážně, ale s výborným výsledkem vkomponoval Derfler do textu drobné úryvky z dalších Demlových děl, například z Hradu smrti, Miriam, Písní vojína šilence a dalších. Jako režisér správně pochopil, že Zapomenuté světlo je monolog, jež není radno příliš rozehrávat do ilustrujících detailů. Hlavní hrdina inscenace v pojetí Jana Mazáka si počíná jako v divadle jednoho herce. Vypráví obecně, přesněji řečeno, zpovídá se. Mazákovo podání je místy drsné, nikdy vemlouvavé, ani v pasážích plných propastného zoufalství nežebrá o soucit.

(Divadelní noviny 9/2008)

2 body

19 Který z následujících úseků výchozího textu není vyjádřením názoru autora textu?

- A) Mazákovo podání je místy drsné, nikdy vemlouvavé
- B) režisér správně pochopil, že Zapomenuté světlo je monolog
- C) Dvanáctého března 2008 proběhla v Divadle U stolu premiéra Derflerovy montáže
- D) s výborným výsledkem vkomponoval Derfler do textu drobné úryvky z dalších Demlových děl

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 20

Marně jsem přemýšlel, proč to Saturnin dělá. Nejdříve jsem se domníval, že má jakousi chorobnou touhu, aby se stal sluhou nějakého dobrodruha gentlemana, a že z nouze si mou prozaickou osobnost opřádá nimbem hrdiny. Později jsem dospěl k přesvědčení, že se tím prostě baví. Měl vůbec humor nepřijatelného druhu. Jednou mi vykládal velmi zmatené teorie o vtipech, kterým se prý říká kanadské. Pokud jsem mu rozuměl, pointa těchto vtípů spočívá v tom, že nakonec buďto hoří dům, nebo je někdo těžce zraněn. Nemohu říci, že by se mi to příliš líbilo.

Asi za půl roku začal Saturnin projevodovat názor, že byt, ve kterém jsme až do té doby spokojeně bydleli, není dosti veliký. Celkem to byla pravda. Původně sice stačil naprosto, ale jestliže někdo z vás už viděl buvolí rohy... ale to by byla dlouhá historie. To se rozumí, že doktor Vlach Saturnina podporoval.

(Z. Jirotko, Saturnin)

2 body

20 Kdo je vypravěčem výchozího textu?

- A) doktor
- B) sluha Saturnin
- C) spisovatel Zdeněk Jirotko
- D) postava účastníci se děje

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 21

Staří Vikingové byli bezesporu výjimeční námořníci. Má se za to, že Severní Ameriku objevili už staletí před Kryštofem Kolumbem. Nejnovější testy nyní ukázaly, že tzv. islandský křišťál pomáhá člověku lokalizovat Slunce s přesností na jeden stupeň. To mohlo umožňovat legendárním námořníkům udržet správný kurz.

Podle Guye Roparse z univerzity ve francouzském Rennes je preciznost, se kterou je možné pomocí tohoto kamene hledat Slunce, vskutku neuvěřitelná. Funguje prý i ve chvíli, kdy je Slunce za horizontem. Průhledný kámen je průhlednou variantou kalcitu. Ukázkový kousek byl objeven ve vraku lodi potopené roku 1592, který byl nalezen před třemi desetiletími u břehů ostrova Alderney nedaleko Francie.

Jedna islandská sága jasně zmiňuje tajemný sluneční kámen – sólarsteinn. Stojí v ní, že jednoho zamračeného dne, kdy dokonce i sněžilo, se král Olaf radil s legendárním hrdinou Sigurdem o poloze Slunce. Aby si potvrdil Sigurdův názor, natáhl Olaf ruku se slunečním kamenem směrem k obloze a sledoval, odkud k němu míří světlo. Tak určoval, kde se nachází aktuálně neviditelné Slunce.

(www.novinky.cz, upraveno)

max. 3 body

21 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda vyjadřuje fakt (F), či domněnku (D):

	F	D
21.1 To mohlo umožňovat legendárním námořníkům udržet správný kurz.	☐	☐
21.2 Jedna islandská sága jasně zmiňuje tajemný sluneční kámen – sólarsteinn.	☐	☐
21.3 Má se za to, že Severní Ameriku objevili už staletí před Kryštofem Kolumbem.	☐	☐
21.4 Nejnovější testy nyní ukázaly, že tzv. islandský křišťál pomáhá člověku lokalizovat Slunce s přesností na jeden stupeň.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 22

Co je to muž? Chcete, abych vám to řekla, chcete, abych se pokusila?
Hlas, postava, výška, brada, vousy, Adamovo jablko, testosteron, ochlupení, pleš, svaly.

Síla, odvaha, smysl pro orientaci, reflexy, schopnost syntézy, dané slovo, dvornost, čínorodost, energie, autorita.

Násilí, agresivita, hrubost, zbabělost, slabost.

Alkohol, nikotin, hry, sport, kamarádi, lov, pornografické časopisy, kutilství, auta, ženy.

(C. Laurensová, V náruči mužů, upraveno)

2 body

22 Jakou funkci má ve výchozím textu souvětí *Chcete, abych vám to řekla, chcete, abych se pokusila?*

- A) zeptat se na názor čtenářů
- B) navázat kontakt se čtenářem
- C) rozehrát dialog mezi postavami
- D) přimět čtenáře k přemýšlení o sobě samém

VÝCHOZÍ BÁSEŇ K ÚLOHÁM 23–24

Staré domy

Mám přítmi domů starobylých rád
I plíseň, páchnoucí vždy z jejich klína,
Jich schody prošlapané, sklepů chlad,
Z nichž vane vůně zavhlá a líná.

Vybledlé tapety jichž květů řad,
Se na zdech komnat v sešlé věnce spíná,
Zřím v přítmi domů starobylých rád
I v plísni, páchnoucí vždy z jejich klína.

V nich hledám stopy dávno mrtvých vnad,
Kdy lidé jiní, doba byla jiná.
A mrtvých bytostí dech častokrát
Já tuším z přítmi starých domů vlát,
I z plísně, páchnoucí vždy z jejich klína.

(J. Karásek ze Lvovic, Zazděná okna)

23   **Ve kterém z následujících veršů vystupuje lyrický subjekt do popředí nejvýrazněji?** **2 body**

- A)   Z nichž vane vůně zavhlá a líná
- B)   I z plísně, páchnoucí vždy z jejich klína
- C)   Se na zdech komnat v sešlé věnce spíná
- D)   V nich hledám stopy dávno mrtvých vnad

24   **Která z následujících možností nejlépe odpovídá pocitům lyrického subjektu ve výchozí básni?** **2 body**

- A)   zlost
- B)   stesk
- C)   štěstí
- D)   žárlivost

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 25

Slavná newyorská písničkářka a držitelka prestižního ocenění Grammy Suzanne Vega zazpívá v úterý večer na olomouckém Horním náměstí. Na koncert, který zahájí hranicko-pražská kapela November 2nd, je vstup zdarma. Po legendách jako Deep Purple nebo Yes bude Vega další světovou hudební ikonou, která v Olomouci vystoupí. S nápadem uspořádat koncert Suzanne Vegy přišli publicista a lektor Muzea umění Olomouc David Hrbek a David Němeček z pořádající agentury. Městu se jejich nápad zalíbil, a proto se rozhodlo, že ho podpoří. Do Olomouce přijede písničkářka v rámci svého turné po Evropě, konkrétně v České republice ji čekají ještě tři koncerty. První se odehrál v Ostravě. Po Olomouci potom zamíří ještě do Prahy a Velkých Pavlovic.

(www.olomoucky.denik.cz, upraveno)

2 body

25 Které z následujících tvrzení je v souladu s informacemi ve výchozím textu?

- A) Úterní koncert Suzanne Vegy odstartují hudební legendy Deep Purple a Yes.
- B) Na všechny koncerty, které letos Suzanne Vega v Česku odehraje, je vstup zdarma.
- C) Suzanne Vega navštívila Českou republiku v rámci svého letošního celosvětového turné.
- D) Olomouc je druhé ze čtyř českých měst, která jsou zařazena do koncertního turné Suzanne Vegy.

1.6 ROZEZNÁ ZÁKLADNÍ CHARAKTER TEXTU

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 26

práce 1 činnost, úsilí, námaha **2** zaměstnání **3** chod (stroje), fungování **4** dílo, výtvar, výrobek

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

2 body

26 Ze které z následujících publikací je nejspíše převzat výchozí text?

- A) Nová slova v češtině
- B) Slovník českých synonym
- C) Pravidla českého pravopisu
- D) Slovník české frazeologie a idiomatiky

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 27

I když se kniha snaží, aby příběhy hrdinů nevyznívaly za žádnou cenu černobíle, moc se jí to nedaří. Motivace postav jsou vždy jasné. Skautíci jsou klasičtí Supermanové se správnějším zápalom pro vlast, zatímco u zrádců je akcentována jejich obyčejnost a lidská slabost. Na co takové laciné, umělé pomníky? Jistě, kresby jsou dokonale řemeslně odvedené, zato scénáře se naoko dovolávají přemýšlivého čtenáře, a přitom nestoudně servírují předžvýkanou interpretaci historie. *Ještě jsme ve válce* by byla ideální pomůcka při výuce dějepisu na základních a středních školách, ale pro dospělého čtenáře, který chce samostatně myslet, je nepoužitelná.

Výjimkou z pravidla je příběh autorky TOY_BOX. Sama je dokonce podepsána (s příspěvím Adama Drdy) i pod scénářem. Více než o dějinách je to komiks o ženě, která se sama vžene do situace, kdy musí volit mezi tím, zda zůstane věrná sama sobě a svému přesvědčení, nebo zda bude propuštěna z vězení a bude moci žít se svým malým synem. TOY_BOX velice umně pracuje s gradací příběhu.

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden, upraveno.)

2 body

27 Která z následujících možností vystihuje povahu výchozího textu?

- A) odborný referát
- B) historická próza
- C) recenze na knihu
- D) reportáž z autogramiády

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 28

Však se podle díla mistrův rozum vidí,
císař dělá šlechtu, Pán Bůh stvořil lidi.
Pán Bůh stvořil lidi, krejčí tvoří pány;
kdo je malý mistr, mívá malé plány.

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

2 body**28 Ke kterému z následujících žánrů patří výchozí text?**

- A) óda
- B) elegie
- C) pásmo
- D) epigram

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Nikdy slovem nevyzradím,
co spí v srdci přehluboko,
dost na tom, když v chvíli štěstí
mluví tvář a mluví oko.

S divým jekem prázdné škeble
vlna hází na pobřeží,
ale v srdci jako v moři
pravé perly na dně leží.

(J. Vrchlický, Tichá láska)

2 body**29 Která z následujících možností vystihuje povahu výchozího textu?**

- A) vlastenecká lyrika psaná volným veršem
- B) intimní lyrika složená z osmi veršů ve dvou slokách
- C) lyrická báseň s dominantními přírodními motivy, v níž se pravidelně vyskytuje střídavý rým
- D) lyrická báseň s převažujícími sociálními motivy, v jejíchž čtyřech slokách se uplatňuje přerývaný rým

1.7 ANALYZUJE VÝSTAVBU VÝPOVĚDI A TEXTU

3 body

30 Seřad'te jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Krupěj vody z vysokého oblaku do velikého moře spadla.

B) Mořská lastura to zaslechla, otevřela se a tu mírnou a tichou krupěj pohltila.

C) Naučení: Kdo svou poníženost cítí a k ní se přiznává, toho častěji osud velmi povyšuje.

D) „Ó!“ zvolala, „co jsem v tom velkém množství vody? Nic, ještě méně než nic!“

E) V té lastuře se změnila ve vzácnou perlu, jež nyní v koruně perského císaře se skví mnohem pěkněji než všechno drahé kamení jeho.

(V. R. Kramerius, *Obnovený Ezop aneb Nové Ezopovy bajky*, upraveno)

30.1 _____

30.2 _____

30.3 _____

30.4 _____

30.5 _____

3 body

31 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) „Biletáři!“ pomyslíl si pan Brouček. „Chce bezpochyby vstupné.“ Nepotřebné papírové peníze za povětrné jízdy rozezleně odhodil za hodinkami. Vytáhl tedy z kapsy zbylý stříbrňák a podal jej biletáři.

B) Náš hrdina vrazil do prvních pootevřených dveří a rychle je zavřel za sebou. Poznal, že vnikl do parteru nějaké koncertní síně, naplněné již četným posluchačstvem.

C) Ten vzal stříbrňák levicí a prohlížel jej, vrtě hlavou. „Snad ani stříbro na Měsíci neplatí? Či snad je vstupné vyšší?“ ptal se pozemšťan.

D) Vrhł sebou na jediné dosud prázdné sedadlo v poslední řadě. Tu přistoupil Měsíčan v jakési fantastické livreji a vztáhl k němu pravici.

E) „Do našich koncertů neplatí se žádné vstupné,“ odvětil Měsíčan. „My sami naopak platíme každému navštěvovateli tento peníz.“

(S. Čech, *Pravý výlet pana Broučka do Měsíce*, upraveno)

31.1 _____

31.2 _____

31.3 _____

31.4 _____

31.5 _____

3 body

32 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

- A) „Ne, Pavle, to byste určitě nechtěl! Představte si, co toho mořského koníka čeká, když k němu připlave jeho stará. Naklade do něj vajíčka! Koník to pak musí nosit a po pár týdnech rodí další koníky. Takovej blbec snad nejste!“ ukončil debatu tchán.
- B) „Prosím tě, nech ho chvíli, ať se aspoň v klidu nají,“ vmísila se do toho moje tchyně, jejíž sympatický projev popírá všechny strašlivé legendy o tchyních.
- C) Jednu z nejzáludnějších otázek jsem jednou dostal při rodinném obědě. „Pavle, chtěl byste být mořský koník?“ Zaskočila mě nejen otázka, ale i brambora. „Eh, popravdě, ještě jsem o tom nijak zvlášť nepřemýšlel,“ zakoktal jsem.
- D) „Co na mě zase útočíš, bavím se snad s tebou?“ utnul ji tchán a podíval se na mě.
- E) „Rád na otázku odpovím,“ snažil jsem se získat čas. Tchán se vítězoslavně podíval na svou manželku i dceru. „Když tak o tom přemýšlím, vlastně by mi ani nevadilo být mořským koníkem,“ odpověděl jsem. Hned jsem viděl, že jsem tchána potěšil. Usmál se.

(P. Tomeš, *Facký z Marsu*, upraveno)

- 32.1 _____
 32.2 _____
 32.3 _____
 32.4 _____
 32.5 _____

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 33–34

Kurník stál uprostřed menšího parčíku za tenisovým kurtem. Byla to spíš voliéra, kde chovali všechno možné od slepic přes pávy a holuby až po papouška. Okolo byly záhony s květinami, nějaké okrasné keře a lavičky. Dva pánové, podle všeho pacienti, právě zametali listí z cestiček. Oba vypadali na něco kolem pětáctyřiceti let.

(H. Murakami, *Norské dřevo*, upraveno)

2 body

33 Který z následujících slohových postupů se ve výchozím textu uplatňuje nejvýrazněji?

- A) popisný
 B) úvahový
 C) výkladový
 D) informační

2 body

34 Který z následujících jazykových prostředků se uplatňuje ve výchozím textu?

- A) slova zveličelá
 B) slova zdrobnělá
 C) prvky knižní češtiny
 D) prvky obecné češtiny

1.8 POROVNÁ TEXTY, ROZPOZNÁ V JEDNOM TEXTU VYUŽITÍ JINÉHO TEXTU

VÝCHOZÍ BÁSEŇ A TEXT K ÚLOZE 35

BÁSEŇ

A podle vod a podle cest
šuměly truchlé topoly.
Rci, jaký lék na srdce jest,
když vzpomínka je rozbolí?

Kraj rodný s nocí hovoří
v tvém srdci – znáš ten stesk a žal?
Kol tebe les a pohoří.
Oh, komu by ses zpovídal?

A ženy s květy kolem jdou
a smutné písně zpívají
a ve tvou duši ubohou
marnosti se tmou splývají.

(K. Toman, *Melancholická pout'*)

TEXT

Epiteton (básnický přívlastek) – zvláštní druh hodnotícího přívlastku (jedno z obrazných pojmenování). Epiteton zdůrazňuje určitou vlastnost zobrazovaného předmětu nebo jevu (např. *láska je sladkým břemenem, hněvající se město*).

(*Lexikon literárních pojmů, upraveno*)

2 body

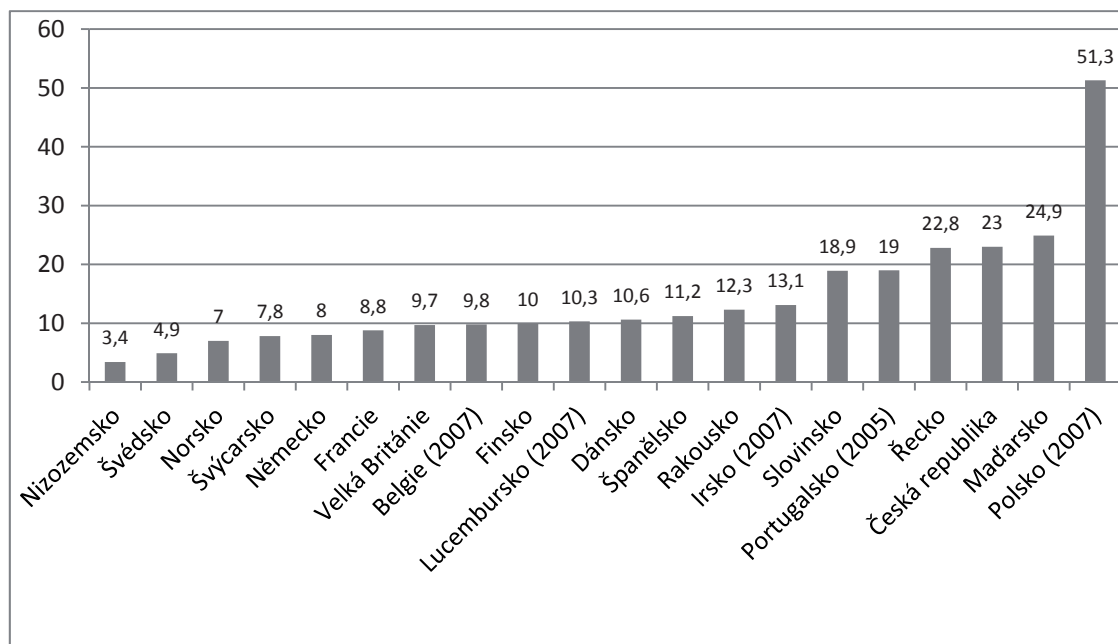
35 Ve kterém z následujících veršů **BÁSNĚ** se vyskytuje *epiteton*?

- A) Kol tebe les a pohoří.
- B) šuměly truchlé topoly.
- C) když vzpomínka je rozbolí?
- D) Oh, komu by ses zpovídal?

VÝCHOZÍ GRAF K ÚLOZE 36

Porovnání se světem

Počet usmrcených chodců při dopravních nehodách na milion obyvatel.
(Většina údajů pochází z roku 2008).

(Metro 22. ledna 2010)

2 body

36 Které z následujících tvrzení není v souladu s výchozím grafem?

- A) V roce 2008 se v České republice chodci museli bát o svůj život přibližně stejně, jako tomu bylo v Řecku. Ve Slovinsku ve stejném roce a v Portugalsku v roce 2005 byla situace jen o trochu lepší.
- B) Z porovnání dat za jednotlivé evropské země lze vyčíst, že skandinávské země a země Beneluxu se řadí spíše mezi ty, které jsou pro chodce bezpečnější. Relativně dobře z porovnání vycházejí i Německo, Švýcarsko nebo Francie.
- C) Polsko bylo v roce 2007 z hlediska počtu usmrcených chodců při dopravních nehodách dokonce více než dvakrát nebezpečnější než Maďarsko v roce 2008. Polské smutné prvenství by nepřekonal ani součet chodců usmrcených v roce 2008 v České republice a v Řecku.
- D) Účastníci silničního provozu jsou podle dat v grafu výrazně ohrožováni v Řecku, České republice, Maďarsku a Polsku. Překvapivě dobrý je stav jak v německy mluvících zemích, tak v zemích bývalého východního bloku.

VÝCHOZÍ TABULKA K ÚLOHÁM 37–38

Vzdělávání celkem, souhrny – děti/žáci/studenti, dívky/ženy podle státního občanství (údaje za školní rok 2007/08)													
Státní občanství	Mateřské školy		Základní školy		Střední školy		Konzervatoře		VOŠ		Vysoké školy ¹⁾		
	celkem	z toho dívky	celkem	z toho dívky	celkem	z toho dívky	celkem	z toho dívky	celkem	z toho dívky	celkem	z toho dívky	
Celkem	291 194	139 808	844 863	406 776	569 267	283 399	3 606	2 161	28 774	20 529	344 180	185 948	
Česká republika	288 116	138 339	831 900	400 601	562 953	280 252	3 496	2 108	28 453	20 305	316 619	171 852	
Cizinci celkem	3 078	1 469	12 963	6 175	6 314	3 147	110	53	321	224	27 580	14 110	
v tom	státy EU 27	772	364	3 306	1 601	1 566	780	64	28	212	149	20 582	10 909
	z toho Slovensko	471	231	2 455	1 179	1 035	523	42	19	196	139	18 350	9 973
	ostatní evropské státy	982	487	4 703	2 285	2 451	1 222	37	21	86	59	3 362	1 864
	ostatní státy světa, neuvedeno	1 324	618	4 954	2 289	2 297	1 145	9	4	23	16	3 637	1 338

¹⁾ Studenti vysokých škol ve fyzických osobách

(databáze ÚIV)

max. 3 body

37 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozí tabulce (A), či nikoli (N):

	A	N
37.1 Na konzervatořích v České republice studoval ve školním roce 2007/08 přibližně stejný počet chlapců i dívek.	☐	☐
37.2 Ve školním roce 2007/08 studovalo na vysokých školách méně cizinců než na základních a středních školách dohromady.	☐	☐
37.3 Mezi cizinci, kteří ve školním roce 2007/08 studovali na vysokých školách, byla polovina studentů ze Slovenska.	☐	☐
37.4 Základní školy ve školním roce 2007/08 navštěvovalo zhruba stejné množství žáků jako školy střední.	☐	☐

2 body

38 Kterou z následujících možností vyjadřuje symbol ¹⁾ ve výchozí tabulce?

- A) citaci
- B) výjimku
- C) poznámku
- D) číslo tabulky

1.9 UVĚDOMUJE SI INTERDISCIPLINÁRNÍ SOUVISLOSTI A ORIENTUJE SE V NICH

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 39

S postupujícím rozmachem národního hnutí vzrůstal i počet českých hospod a bohatší vrstvy již zamířily i do lepších hostinců.

Uvědomělí měšťané a řemeslníci si své centrum vytvořili u Zlaté husy, jejímž majitelem byl svérázný vlastenec Petr Fastei. Důležitým krokem v tomto směru pak bylo založení Měšťanské besedy – její restaurace se stala střediskem vznikajících elit českého měšťanstva a sehrála potom významnou úlohu i jako místo porad českých politiků v revolučním roce *****.

(MF Plus 26-27/2005, upraveno)

2 body

39 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) 1848
- B) 1868
- C) 1938
- D) 1948

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 40

Rabi Löw, slavný a vzdělaný znalec talmudu, ze sebe přímo vyzařoval mysticismus a magično. Měl zřejmě schopnost uzdravovat nemocné pomocí nadpřirozených sil a používáním různých amuletů a talismanů. Kdykoliv uvěznili některého nevinného příslušníka jeho náboženské obce, rabi Löw nelenil a šel prokázat nebožákovu nevinu. Mnoho lidí věřilo, že kdyby jeho náboženské obci hrozilo velké nebezpečí, rabi Löw by uměl přivolat na pomoc anděly, a dokonce i demony a zlé duchy.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

2 body

40 Která náboženská obec je označována ve výchozím textu spojením *jeho náboženská obec*?

- A) katolická
- B) židovská
- C) muslimská
- D) evangelická